

ХРИСТО МУТАФЧИЕВ:

ВЪВ ВСЯКА РОЛЯ ВЛАГАМ НЕЩО ОТ СЕБЕ СИ

ИНТЕРВЮ НА ИСКРА НИКОЛОВА

Искра Николова: Ти си вече госта известна личност, Христо. Разкажи нещо за себе си, за твоите начални години, как се ориентира към театъра?

Христо Мутафчиев: Тръгнах от Карлово, преди 37–38 години, когато съм се родил там, на 4 април. Общо взето, семейството ми е нормално семейство, средностатистическо, както се казваше през онези години за този формат на живот. Баща ми беше директор на Младежкия дом в град Сопот, майка ми се занимаваше със строителство. Те са хора, които обичат музиката и изкуството. Влияние за това, с което реших да се занимавам, ми оказа най-вече близостта до работата на баща ми. В Младежкия дом в Сопот се правеха много концерти, много изяви имаше, идваха музиканти, артисти... И аз тогава се огледах в едно огледало, сред едни хора, които ми показаха, че има и по-различен живот от това да останеш да работиш в завода в Сопот. Също така никак не е за пренебрегване фактът, че като бях малък – на 4 години, се снимах в един филм, „Каската“ на режисьора Константин Варадинов, лека му пръст. Това също изигра госта решаваща роля в осъзнаването ми понататък.

Искра Николова: Имаше ли и други алтернативи, или театърът беше единственият ти избор?

Христо Мутафчиев

Фотограф: Светослав Караджов

Христо Мутафчиев: Да, първо исках да стана футболист, тренирах около пет години футбол в „Торпедо“ – Карлово. Кандидатствах в Спортното училище, почти ме бяха приели, но последния кръг не издържах. Иначе сигурно сега щях да съм спортист. После завърших средното си образование в Пловдив, в техникума по дървообработване, така че имах добри перспективи да стана дърводелец... после съм работил като стъklar две лета, работил съм като хлебар едно лято. Въобще много неща съм правил.

Искра Николова: Ти си като американските писатели. Всички тези ал-

тернативни занимания помогнаха ли в развитието ти като актьор?

Христо Мутафчиев: Най-интересното е, че аз не исках да стана актьор по някаква определена причина, за да се занимавам конкретно с театър или с кино, просто исках да стана актьор, но не знаех какво означава това.

Искра Николова: Сега знаеш ли?

Христо Мутафчиев: Сега вече знам. Но тогава исках да бъда просто актьор... актьор, който играе нещо, някакви роли, някъде... И Веднага ще ти кажа защо – защото преди да вляза в НАТФИЗ, тогава ВИТИЗ, аз не бях стъпвал на театър. В Карлово няма театър. Моите интереси в Пловдив, докато учих, бяха съвсем различни – в танца, в музиката, в пластиката. Аз танцувах в брейк-група в Пловдив, ходех по дискотеки, ходех да тренирам футбол, слушах музика, в градската библиотека слушах „Queen“... Не съм се интересувал специално от театър. Имам един много близък приятел, който сега е сериозен бизнесмен. Докато учехме в Пловдив, той се занимаваше с театрален кръжок. И един ден ми каза: „Братче, имаме представление. Разболя се един, който играе Пажа, и сега няма кой да сложи пантофката на Принцесата, трябва да дойдеш да сложиш пантофката.“ Викам: „Бягай, не ми се занимава с глупости!“, ама отидох на театрално представление да сложа една пантофка... Затова казвам, че в никакъв случай не съм имал някаква специална насоченост, към театър, кино и така нататък. Просто беше някакво желание да бъда по-различен. И не мога да кажа: „Театърът е моят живот, моята любов, всичко, което ме свързва с живота“,

както има много актьори, които така мислят и така го чувстват.

Искра Николова: Да, но този жителски опит, който имаш от различни групи свои прояви и професии, сигурно е станал част от живота ти в театъра.

Христо Мутафчиев: Аз наистина имам възможността тези мои наблюдения и срещи с хора да ги използвам, когато работя. Доста пъти съм се добитвал до „банката информация“, която имам отпреди да съм станал актьор, припомням си отделни мои мотивации и действия... и те помагат в дадени ситуации.

Искра Николова: Спомена за музиката, тя очевидно е нещо, което продължава да те привлича... даже на Варненския фестивал това лято ти изнесе един концерт, който се казваше „Христо и приятели“. Как съчетаваш музиката с театъра, имаш ли намерение да участваш например в мюзикъли, или дори да имаш свои самостоятелни певчески изяви?

Христо Мутафчиев: Музиката ми е за собствено удоволствие. Като малък свирех на цигулка, нашите ми купиха цигулка, спомням си, че беше „малка осминка“. Една седмица ходих да „стържа“ и след това почна солфежът, но като ми каза учителката, че в солфежа математиката е важна, и аз казах: „Няма да уча цигулка“. След това баща ми ме заведе при Теодоси Стойков, големия български контрабасист, да започна при него контрабас да свиря. И той като ми каза: „Хвани сега грифа!“ и аз не мога да го стигна. И край, приключих. После имаш на разположение в казармата две пиана и се научих да свиря на пиано по слух...

Това, че имам желание да се изявявам като музикант, а не като певец, като попизпълнител, това е нещо съвсем различно. Това е само желанието ми да осъществя собствения си вътрешен порив и да се изразя чрез музиката. Не става въпрос дали ще участвам в мюзикъли, или не. Моят глас е доста характерен и в това, което ми се предлага, трябва наистина да има нещо, което да е подходящо за моя глас като характерност и което да ми харесва. Аз съм много претенциозен по отношение на музиката.

Искра Николова: Каква музика харесваш?

Христо Мутафчиев: Том Уейтс ми е любим музикант, той е голям музикант, актьор, композитор, всякакъв... и като характерност много ми пасва. Също групата „White Snake“... те са ми кумири. И аз бях много щастлив, че тази година успях да си стисна ръката с Дейвид Кавърдейл. Както се изразих тогава, аз имах една мечта: да стисна ръката на Дейвид Кавърдейл. Осъществих я и вече нямам мечта.

Искра Николова: Може пък да ви чуем заедно на „Христо Мутафчиев и приятели“...

Христо Мутафчиев: (Смее се.) Това нещо се случи само защото момчетата от БТР са ми приятели. Общо взето, нашите вкусове, нашите разбираня за музиката са близки, а и те са много печени момчета, много добри музиканти... с тях се чувствам много добре. Аз нямам желание да делея с никого сцена. Но голяма част от българските музиканти, когато се е случвало да се качвам на сцената, ме гледат накриво... Все пак, взимам им хляба.

Искра Николова: Ти спомена, че си се снимал като малък в киното. Сега вече присъствието ти в киното е сериозно. Как съчетавах театъра и киното?

Христо Мутафчиев: Усещането да застанеш на сцена е изключително различно от това да застанеш пред камерата. Камерата става част от някаква втора природа, ти развиваш някакъв усет за нея... И това усещане, че те наблюдават отстрани и че това „око“ е непрекъснатата ти „четвърта стена“, е по-различно. Защото в театъра имаш само един вариант на „четвърта стена“. И затова казвам, че усещанията са различни... различен вид концентрация изисква. Освен това, стилистиката е по-различна, тъй като камерата уголемява всеки твой жест, прави го по-мащабен. Средствата пред камерата са съвсем различни. Пред нея не винаги онова, което ти се струва реално и адекватно, се вписва хармонично. Докато в театъра всички средства са възможни. Мога да кажа също, че когато се концентрирам пред камерата, това няма нищо общо с концентрацията пред публиката. Публиката изисква много енергия и когато се концентрираш, ти ѝ подаваш своята енергия, докато пред камерата енергията е само твоята и на режисьора, който те е мотивирал. Оттам натък имаш едно бездушно око, което запечатва всеки твой жест и имаш право на грешки и на повторения, а пред публика нямаш право на такива. Дори да сгрешеш, трябва да направиш така, че да не се разбере от публиката.

ЛИЧНОСТИ

Искра Николова: Имаш вече много роли зад гърба си. Кои от тях открояваш като особени постижения?

Христо Мутафчиев: Не мога да кажа. Аз си обичам всички неща. Ролите са като децата ми, обичам ги всичките, защото във всяка една роля аз влагам нещо от себе си, което съм извадил от „чекмеджетата“ си. И всяка една роля ми носи най-малкото някакъв сантимент. Имам мисъл към тази роля, имам среща с режисьора, среща с партньори, с публика, с конкретни зрители...

Искра Николова: Имаш ли си предпочитани партньори и режисьори, които са те обогатили в процеса на работа?

Христо Мутафчиев: Как да нямам, разбира се, че имам. Много обичам да работя с Илка Зафирова например – ние доста често работим с нея. Тя е

изключителен партньор и професионалист. Разбира се, тя също е човек и носи своите настроения. Но понеже и двамата сме зодия „Овен“, ние се усещаеме отдалече кой в какво настроение е и никой не прекрива границите. Много ми харесва да работя и с Ицко Финци, въпреки че му се гразня понякога, защото на моменти е много разточителен... има усещане, че Владее ситуацията, а пък тя бавно изтича за нас, останалите. Но пък Ицко е перфектен партньор и когато подава – подава. С Йосиф Сърчаджиев много добре работим. Много ми се искаше с Наум Шопов да работя, но още не ми се е удал случай. А в спектакъла „Хъшове“, там пък всички сме си намерили партньорството, всеки гледа другия в очите, дебнем се непрекъснато... Много е важно това усещане, защото всъщност това е симбиоза-

Фотограф Иво Хаджимичиев

Христо Мутафчиев (Големанов) и Светлана Янчева (Илиева) в „Големанов“ – Ст. Л. Костов, реж. М. Куркински, МГТ „Зад канала“, 2003/04

та на театъра, другото е моноспектакъл. Аз може би затова не харесвам моноспектаклите. Може би не съм готов за тях още.

Искра Николова: Кажу нещо за режисьорите. Какъв тип актьор си – оставяш да те водят, или се налагаш?

Христо Мутафчиев: Аз мисля, че актьорското его е нещо, което не може да бъде избито по никакъв начин. Актьорът е този, който прави спектакъла. Това го казвам по повод на един млад режисьор, който наскоро заяви, че режисьорът е най-важният в театъра. Това ме подразни – не защото не е така, а защото го казва един млад режисьор, който сигурно има загърба си само една пиеса и не се е сблъсквал с всички онези актьори, с които му предстои да се сблъска, за да разбере, че не е необходимо да обясниш колко си важен, изговаряйки го, а да го покажеш... И поради тази причина казвам, че работата с всеки режисьор е въпрос на топла връзка. Не винаги се получава тази връзка, но в 98% от случаите е било въпрос на топла връзка. Подходите на всеки режисьор към актьорския състав са различни. Оттам вече идва и отношението на актьора към всеки един режисьор. Например с Бина Харалампиева съм работил страшно много и много се усещаме. В момента, в който тя тръгва да ми говори, аз вече казвам: „Разбрах те“. Тя знае по какъв начин да ме провокира. И със Сашо Морфов съм работил, там работата е толкова колективна и в същото време е толкова вътре в нас онова, което се случва, че ние актьорите сами си пробваме много неща, но това е провокирано от режисьора. С Мариус Кур-

Фотограф Иво Хаджимичев

*Христо Мутафчиев (Големанов)
В „Големанов“ – Ст. Л. Костов,
реж. М. Куркински, МГТ „Зад канала“, 2003/04*

кински като съм работил, в началото се притесних, защото той е с друга чувствителност, аз съм по-агресивен и се страхувах да не го нараня, да не би да навляза в неговото пространство. Но всъщност много бързо си паснахме и, по същия начин както и с Бина, работихме само с едно подаване. Работил съм и с Иван Добчев, той е първият режисьор, с когото се срещнах след ВИТИЗ – в „Суматоха“. Той е много „хард“, но понеже също е и доста интелигентен човек, не обича и не позволява да навлизаш в неговото пространство. Една такава постановка, в която имаше само звезди – Тодор Колев, Велко Кънев, Антон Радичев, Кирил Кавадарков и аз съм единственият студент, който се появява отникъде... може би такъв е бил начинът на работа с мене. С Лили Аба-

джиева също съм работил, познавам вече стила ѝ, тя работи с една палитра от идеи, които създават нейната стилистика. В крайна сметка всеки режисьор си изгражда свое собствено пространство, развива свой метод на работа и се обгражда с кръг от хора, с които работи. Хубаво е, че понякога този кръг се отваря... те работят и на други места. Но определено мога да ти кажа, че навлезеш ли в неговата концентрация, е много лесно да работиш с режисьор, когато той знае какво иска. Когато режисьорът не знае какво иска, дори да е с позитивни намерения, работата увисва.

Искра Николова: Скоро прочетох в пресата, че Христо Мутафчиев е „преоткрит за българския модернизъм“. Искам да те питам за твоето участие в „Отделената глава“ по Айрис Мърдок, постановка на Десислава Шпатова. Смяташ ли това за нов етап в твоята работа?

Христо Мутафчиев: Виж сега, аз не обичам да характеризирам работата на дадени режисьори с тяхното влечение към даден стил или увлечение в конкретна посока... Аз с Десу не бях работил, бях гледал само нейния спектакъл „Дзен-порно“. Там имаше неща, които не бяха мои, не съм в този стил, в тази материя. Но при разговорите ми с Десу разбрах, че всъщност това, което иска от мене в бъдещата ни работа, не се окачествява като стил, всъщност то е въпрос на интелигентност. А нейната интелигентност я мотивира да работи по този начин. И поради това аз възприех нейното отношение към тази пиеса като агски реално и нормално. Защото тя ми обясни с прости думи какво иска, за-

що го иска и е въпрос на моя енергия аз да го пресъздам. И смятам, че го пресъздадохме заедно с колегите. Мисля, че се получи нещо много любопитно, още повече, че преди мене в тази роля е бил разпределен Рашко Младенов, който по стечение на обстоятелствата излезе от репертоара на тази пиеса. И Десу ми предложи на мен и аз приех веднага, още преди да прочета пиесата. Защото ми е любопитно да работя с Десу Шпатова. Така че всякакви думи като „модернизъм“, „постмодернизъм“, „авангардизъм“ за мене нямат абсолютно никакво значение. За мен има значение, че исках да се срещна с Десу Шпатова – ето, срещнах се и съм доволен от срещата си с нея.

Искра Николова: Сега, естествено, ще стане дума и за работата ти като председател на Съюза на артистите, вече повече от една година.

Христо Мутафчиев: Година и половина почти.

Искра Николова: Какви нови тенденции ще откриеш в дейностите на Съюза през този период?

Христо Мутафчиев: Знаеш ли, днес четох в Интернет извадки от мои изказвания на изборното събрание и видях, че тогава съм наблегнал на няколко неща. Едното е социалният статус на тази организация, да се превърне тя в представителна организация, за да може да подписва колективни договори и да бъде на едно достатъчно високо ниво, за да участва във всички споразумения. Второ – здравен фонд, който да подпомага българския артист и въобще всички, които членуват в Съюза на артистите. Циркът също е приоритет, да се

създаде цирк-майка с участието и подкрепата на Съюза на артистите.

Сега мога да кажа какво се случи междуременно във връзка с тези проблеми.

Първо, разбрах, че е много трудно да станем представителна организация, защото нямаме необходимата членска маса от минимум 50 000 души. От друга страна, решението да влезем в КНСБ и „Подкрепа“ може да вземе само Общото събрание.

Освен това, имаше и един проблем с БУЛАСТАТ, много институции изискваха всички артисти да имат БУЛАСТАТ поради един закон, който не се тълкуваше правилно. И ние реагирахме веднага. И Агенцията по заетостта, и НОИ ни издадоха две писма, в които пише, че актьорите на трудов договор не са задължени да имат БУЛАСТАТ. Това беше първата ни победа. Когато разпратихме тези писма към всички институции, разплащанията към артистите вече не бяха проблем, иначе преди имаше големи проблеми. Тоест това беше адекватно действие от наша страна.

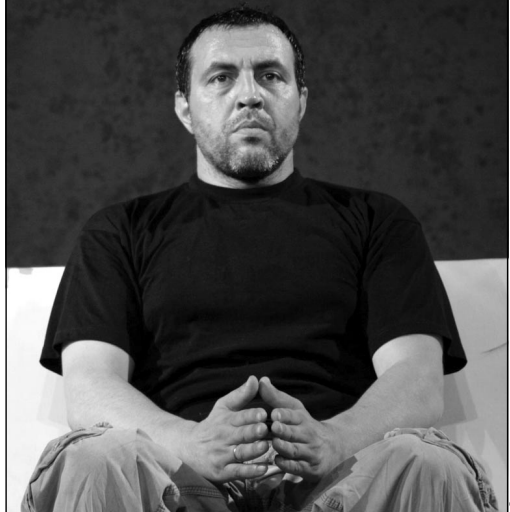
Другото, което направихме, е, че създадохме Интернет-сайт на гилдията на актьорите, който допринесе и за това да се увеличи членската маса, и тя стана доста солидна.

Що се отнася до Здравния фонд, много е трудно да се осъществи Здравен фонд, защото няма такъв тип условия. Може да има Здравен фонд, когато има постъпления в Съюза на артистите. Постъпления, освен чрез наеми, от които се издържа организацията, има също и от такъв тип мероприятия като Софийския театрален салон, но аз не мисля, че

тези пари трябва да отиват за Здравен фонд. Трябва да се измисли нещо друго. Идеята е да се създаде сдружение, което включва театрите като юридически лица, а също и свободните членове, които могат да членуват в това сдружение. Членският внос, който плаща всеки член, е единствено и изцяло само за хранването и поддържането на този Здравен фонд. Парите от него се разходват само за здравето на членуващите в САБ.

И нещо за спонсорите... Това не са просто спонсори, които идват, дават някакви пари и търсят отчет за тях чрез реклама. Ние създадохме трайни контакти и връзки, можем да разчитаме на разбиране и помощ. Чрез спонсори успяхме да осигурим лекарства на наши колеги от различни дружества в страната, които имат здравословни проблеми, но не могат да си позволят да си купят лекарства, които ги няма в Здравната каса.

*Христо Мутафчиев (Мартин Гибъл)
В „Отделената глава“ – А. Мърдок,
реж. Д. Шпатова, ДСТ „Ал. Константинов,
2006/07*

Фотограф Иво Хаджимисhev

Събрахме всички документи, епикризите и всичко останало, направихме една калкулация и раздадохме предоставените от фармацевтичната компания „Астра Зенека“ пари, 7000 лева, на около 6 човека, за да си купят лекарства за цялата година. Това е само началото и мисля, че е в правилната посока.

По отношение на Цирка има едно писмо, което сме изпратили до Общината, предстоят разговори, съвсем скоро имах среща със заместник-кмета по строителството и тя пое ангажимент да разгледа всички документи, които сме изпратили там с предложение за изграждане на цирк-майка. А ако не стане това, идеята е в Зона Б-5, в новия парк, който ще се прави, да се подготви една площадка и всички, които искат, да могат да се представят там, в центъра на София.

Почивното дело също е важна част от нашата дейност. Чрез председателя на гилдията на актьорите Валентин Танев и чрез кмета на Каварна Цонко Цонев осигурихме тази година три месеца през лятото два тристайни апартамента в Каварна на смешната цена 86 лева на седмица и отидоха около 19 смени колеги артисти да си почиват.

Едно от най-съществените неща беше и Софийският театрален салон, който осъществихме. Вложихме много труд и много работа, имаше госта проблеми, но се сложи едно начало и мисля, че се получи нещо много любопитно. В София нямаше такъв форум. А сега вече имаме договор със Софийската община като партньори за неговото реализиране и това вече е залегнало в културната програма на столицата. Тоест те всяка година ще уча-

стват със средства за провеждането на Театралния салон, без значение дали ще съм аз, или ще е следващият председател. Това ще бъде традиция вече, което е повече от прекрасно. Досега Съюзът се съобразяваше със спонсори, за да даде награди, сега вече имаме официален партньор, който внася средства в Съюза на артистите не само за наградите, а и за един театрален форум, на който да се покажат най-реномираните представления от изминалата година, както на столичните, така и на извънстоличните театри.

От голямо значение е и международната дейност. Много скоро след изборното събрание аз се заявих като председател на Съюза на артистите до всички сродни международни организации и получихме от тях потвърждение за взаимно сътрудничество. Освен това участвах заедно с Николай Йорданов в една конференция във Франция, свързана с авторските права, със социалната дейност, с контактите между европейските организации. Ние членуваме във ФИА (FIA), част сме от голямата организация. Хората се интересуват от нашата дейност, а нашата дейност беше госта разпръсната. Не можем да излезем навън без лице и в това отношение има още много какво да се направи.

Не знам малко ли е, много ли е една година, но това, което успяхме да направим, ръководството и Управителният съвет, първа ще се развива. Аз имам забележки към Управителния съвет и към председателите на конкретните гилдии и ще ги споделя на предстоящото събрание. Управителният съвет трябва да взема решения и

да носи отговорност, трябва да е активен, да е позитивен и в същото време всеки председател да работи за своята гилдия – така че председателят на САБ да може да защити техните изисквания и да ги представи там, където е необходимо.

Искра Николова: Знам, че много пътуваш. Какви са ти впечатленията от състоянието на българския театър след реформата?

Христо Мутафчиев: Не искам да изземвам функциите на министъра на културата. Това е.

Искра Николова: Добре, но ти все пак имаш някакви лични впечатления?

Христо Мутафчиев: Не аз съм във вел тази реформа. Не аз мога да променя тази реформа, защото това е стратегия на Министерството на културата. Аз мога да изразя моето отношение, но в крайна сметка то е и субективно и не мога във функцията си на председател на Съюза на артистите да изразявам своето субективно мнение... На много театри им харесва да бъдат такива, каквито са. Дали са добре или зле, в крайна сметка това е нещо, на което всеки обективен директор на театър би могъл да си отговори. Мога само да кажа, че в момента на българските театри им липсва мениджърската основа. Времето се промениха. За да бъдеш мениджър на една такава институция, на тебе ти трябва не само опит, не само иновация, но и много енергия. Не е достатъчно да си определиш репертоара за следващия сезон, да вземеш парите от Министерството на културата и да кажеш, че театърът върви добре.

Искра Николова: Как Съюзът на артистите поощрява развитието на театралното мениджърство?

Христо Мутафчиев: Ето в момента имаме една социална програма, която се нарича „Мелпомена“, в която има възможност САБ да подпомага проекти. Тези проекти трябва да се правят най-вече от млади хора, които да вляят нова, свежа енергия в българския театър. И аз мисля, че Министерството на заеостта трябва да продължи с тази програма и че това е приоритет на САБ, една от социалните му функции. И това трябва да се разбере от всички, че именно в това отношение САБ може да е в много тясно сътрудничество с театрите. Досега много от връзките между театрите и САБ са прекъснати. Аз се опитвам да възстановявам тези връзки, което е много трудно. Трудно се печели доверие, особено когато си го загубил. Но трябва да се гледа напред и хората трябва да знаят, че САБ не е председателят на Съюза на артистите, не е и Управителният съвет. САБ – това са членовете. Хората трябва да разберат, че те са основната и най-важна част на тази организация.

Искра Николова: Има ли нещо, което да пожелаеш на себе си и на своите колеги за близкото бъдеще?

Христо Мутафчиев: Това, което искам да им пожелаая, е здраве и щастие – това е ясно и всеки човек, разбира се, трябва сам да се грижи за своя комфорт. Но искам да пожелаая на себе си и на колегите, които имат мотив да членуват в Съюза, да разд-

ЛИЧНОСТИ

Вижим духовете. Не само в организацията, но и в държавата. Защото в крайна сметка се оказва, че артистите са голяма цифра в България, но досега не са имали възможност да бъдат заедно. Онова, което може да ни събере заедно е полагането на общи рамки на работа, било то в български и чужди продукции, театрална дейност и т. н. И тогава ние ще следваме общи критерии и ми се иска хората да го разберат скоро. Не го

ли разберем, влизаме в Европа голи и както влезем, така ще ни приемат. Защото както имаме нужда от социална защита, така имаме нужда и от самочувствие. А самочувствие ще си изградим самите ние, не е необходимо някой друг да ни го изгражда. На мене ми се иска нещата да се случват по-бързо, да се опитваме да съзряваме по-бързо.

Октомври 2006

Фотограф Иво Хаджичишев

Маргарита Пехливанова (Антония) и Христо Мутафчиев (Мартин Гибъл) в „Отделената глава“ – А. Мърдок, реж. Д. Шпатова, ДСТ „А. Константинов, 2006/07